

Министерство образования и науки Республики Бурятия
Муниципальное образование «Окинский район»
Муниципальное автономное общеобразовательное учреждение
«Саянская средняя общеобразовательная школа»

РАССМОТРЕНО
на заседании МС
Протокол № 29
« 01 » 09 2023 г.

СОГЛАСОВАНО
Заместитель директора по УВР
 / Жунусова Э.К./
« 01 » 09 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО
Приказом по МАОУ
«Саянская СОШ» От
от « 01 » 09 2023 г. № 14/Б
Директор МАОУ
«Саянская СОШ»
 / Галсанова А.Д./

Рабочая программа
по бурятской литературе
для 10 класса
2023-2024 учебный год

Составитель: учитель бурятского языка и литературы

Галсанова Баярма Даниловна

Тайлбари бэшэг

Рабочая программа разработана на основе: Федерального закона «Об образовании в Российской Федерации» от 29.12.2012 г., Федерального государственного образовательного стандарта основного общего образования, утверждённого приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 17.12.2010 № 1897, Концепции духовно-нравственного развития и воспитания личности и гражданина России, Фундаментального ядра содержания общего образования, Примерная рабочая программа учебного предмета «Родная (бурятская) литература» для общеобразовательных организаций с обучением на родном (бурятском) языке 5-9 классы (от 04.02 2020г № 1/20). Авторы-составители: О. Б. Бадмаева, Л.С. Ширапова Под редакцией О.Б. Бадмаевой. Основной образовательной программы основного общего образования МАОУ «Саянская СОШ», Календарно-тематический план ориентирован на использование *учебника*: Л.Ц.Халхарова, Ц.Б.Бадмацыренова «Буряад литература», «Бэлиг» 2020г.

Арадай аман зохеол аман угын, уран найханай литература бэшэмэл угын искусство, тиимэһээ уран зохеол зохоходоо уран хурса, шэмэг удхатай угэ гол тулэб аргуудай нэгэн болоно гэжэ хододоо нурагшадта һануулха шухала. Нүгөө талаһаа, уран зохеол хун тухай, тэрэнэй доторой байдал, хуниие тойрон байһан оршон байдал, байгаали, хунэй ажабайдал, арад зоной ажамидалар г.м. тухай зохогдоһон байдаг. Бодото юумэнууд, унэн болоһон уйлэ хэрэгууд, бодото байдал уран зохолой, уран найханай литературы ундэһэн боложо хэрэглэгдэдэг. Уран зохеолшо бодото байдал дээрэ ундэһэлжэ, тэрэниие һажажа, ухаан бодолойнгоо хусөөр, һанаагаараа тэрэниие уран гое болгожо, ном соогоо уран найханаар, гоеор зохогдоһон байдал бии болгодог, энэ байдалынь унэн бодото байдалда адлирхуу байдаг гэжэ нурагшадта ойлгуулха шухала. Уран найханай литература гу, али уран зохеол шудалан узэлгын гол зорилгонууд гэбэл:

- уран найханай литература хунэй, хун турэлтэнэй ажамидаларда тусхай һуури эзэлдэг, тэдэнэй хугжэлтэдэ айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ ойлгуулха;
- уран найханай литература шудалан узэлгэ хадаа турэл арадайнгаа ба бэшэшье арадуудай соел болбосорол, ёһо заншал ойлгожо абалгын тусгаар арга гэжэ ойлгуулха;
- искусствын этико-эстетическэ компонент байгуулха гуманитарна ойлгосонуудые тайлбарилжа угэхэ; • уран зохеол уншаха дуратай болгохо, гое найханиие наринаар ойлгодог мэдэрэл хумуужуулхэ;
- бодото байдал, ажабайдал ба искусство, оршон тойрониие зубөөр сэгнэжэ, тэдэндэ унэтэй сэнтэйгээр хандахые һургаха;
- аман ба бэшэмэл хэлэлгэдэ һургаха, тэрэниие хугжөөхэ;
- нурагшад уран найханай зохеол зубөөр, хусэд дуурэнээр хадуужа абаха, шэнжэлжэ, сэгнэжэ һураха гол тулэб теоретико-литературна, эстетическэ ойлгосонуудтай болохо ёһотой. Уран найханай литература зубөөр, хусэд дуурэнээр, гунзэгыгөөр ба өөрынгөө ажамидаларда тухатайгаар ойлгожо абахын тула литературы теоридо онсо анхаралаа хандуулан, нурагшадые ойлгомжын аппараттай болгохо. Уран найханай литературые угын искусство гэжэ шэнжэлэн узэлгэ, текстнуудэй удха зубөөр гаргажа һургалга. Энэ программа баазава теоретико-литературна ойлгосонууд дээрэ ундэһэлжэ, тэдэниие гол принцип болгон

байгуулагдаа. 11 - дэхи класста нурагшадай урда жэлнуудтэ ойлгожо абаһан мэдэсэ, шадабари буридхэжэ ябталагдана ба нурагшадые историко-культурна ба историко-функциональна талыень баримталан узэлгэ болоно. Уран зохеолшын уран һайханай оршон байдал, туухэ ба соелой талаһаань ойлгожо абалга. Нурагшад гол тулэб иимэнууд онол шадабаритай болохо гэжэ хараалагдана: уран хурсаар уншаха шабадаритай, уран зохеолые ба тэрэнэй хубинуудые хаба соогоо бэеэ даагаад анализ хэхэ, эстетическэ сэгнэлтэ угэхэ, соел болон еһо заншалтай холбохо, тайлбарилха, диалог ба монолог зуб хэрэглэхэ, элдэб бэшэмэл болон шэнжэлэгын ажалнуудые хэхэ. Туд программа бэелуулхэдээ, ойлгожо абаһан мэдэсыень шалгахадаа коммуникативнотворческо ажалнуудые унгэргэхэ: творческо(зохеон байгуулгын) мастерской, практикум, даабари, шэлэжэ абаһан зохеолоо бэеэ даагаад анализ хэлгэ, дун гаргалгын уншагшадай конференци г.м.

Ухибүүнэй өөрын хүгжэлтын дүнгүүд (личностные результаты) – өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно (хэлэнэй аргаар хажуудахи хүнтээ харилсанаб, бэшэмэл текстын удха үзэнэб гэжэ ойлгоно), хүнэй аман ба бэшэгэй хэлэлгын онсо өөрэ байһые ойлгоно (аянга, хэлэлгын темп, үгэнүүдэй болон сэглэлтын тэмдэгүүдэй үүргэ).

Бэеэ гуримшуулаад ябаха шадабари (регулятивные УУД):

- багшатаяа хамта хэшээлэйнгээ зорилго табиха;
- хэшээлдээ юу хэһэнээ хойно хойноһоонь тоолохо;
- юу хэхэ гээшэбиб гэжэ уридшалан хэлэхэ;
- өөрынгөө, нүхэдэйнгөө, классайнгаа ажал багшатаяа сугтаа урид зохёогдоһон критеринүүдээр шалгаха;
- багшын үгэһэн түсэбөөр, алгоритмаар хүдэлжэ шадаха.

Оршон тойрониё шудалха шадабари (познавательные УУД):

- номоор хүдэлхэ (номой гаршагай, тусгаар тэмдэгүүдэй үүргэ ойлгохо);
- зураг хаража гү, али текст уншажа, асуудалнуудта харюу олохо;
- багшатаяа болон нүхэдтээ хамта дүн гаргаха;
- үгөөр хэлэгдэһэн ойлгосо схемэ, таблица, модель болгохо. Тиин һөөргэнь модель соо харуулаатай ойлгосо үгөөр хэлэхэ;
- текстын удха дамжуулха.

Харилсаха шадабари (коммуникативные УУД):

- өөрынгөө һанаа бодол аман хэлэлгээр, тиихэдэ багахан текст зохёожо, бэшэгэй хэлэлгээр харуулха;
- хажуудахи хүнүүдээ шагнаха, тэдэнэй хэлэһэниё ойлгохо;
- уран гоёор уншаха, хөөрэхэ;
- классайнгаа үхибүүдтэй, багшатаяа яагаад ажалаа эмхидхэхэ, ямар журамуудые сахиха тухайгаа хэлсэхэ;
- хоёр хоёроороо, бүлэг бүлэгөөр хүдэлхэ, тиихэдээ олон ондоо «тушаал» бэе дээрээ абаха: ударидагшын, даабари дүүргэгшын, бэшээшын г.м.

Буряад хэлээр шадабари (предметные УУД):

Тус программа соо нурагшад гол түлэб иимэнүүд **онол шадабаритай болохо** гэжэ хараалдагдана:

- үзэг бэшэгэй талаар зүбөөр, алдуугүйгөөр ба удхатайгаар (удхыень ойлгожо) уншаха оньһон аргатай, дадалтай болохо;
- уран хурсаар уншаха шадабаритай болохо;
- уран зохёолые сюжетно- композиционно нэгэдэл гэжэ хадужа абаха;
- уран зохёол дотор авторыень, тэрэнэй зохёол соо зураглагдаһан геройнуудта ба үйлэ хэрэгүүдтэ, ушарнуудта, уншагшадта хандалгы ойлгожо абаха;
- уран зохёол дотор этическэ, социальна- историческа ба нравственна- философско проблематика илгаруулха шадабаритай болохо;
- уран зохёолые ба тэрэнэй хубинуудые хаба соогоо бээ даагаад анализ хэхэ шадабаритай болохо;
- уран зохёолдо үндэнэ баримтатай эстетическэ сэгнэлтэ үгэжэ шадаха;
- уран зохёолые соёл болон ёһо заншалтай холбожо, тайлбарилха шадабаритай болохо;
- диалог ба монолог зүбөөр хэрэглэжэ, хэлэжэ шадаха болохо;
- элдэб янзын бэшэмэл ажалнуудые бүтээхэ шадабаритай болохо;
- шэнжэлгын ажалнуудые хэхэ шадабаритай болохо.

Нурагшад гол түлэб иимэ юумэнүүдые **мэдэхэ ёһотой:**

- уншажа байһан зохёолойноо автор тухай, номой нэрын удха тайлбарилга;
- уран зохиолшоной намтарһаа тон шухала мэдээнүүдые;
- уран зохёолой текстнүүдые;
- шудалан үзэжэ байһан зохёолой герой болоод гол үйлэдэгшэ нюурнууд тухай, зохёол соохи шухала үйлэнүүдые мэдэхэнэ гадна, тэдэнэй хоорондохи харилсаа холбоонуудые, типическэ удха шанар;
- уран зохёол бэшэхэ гол шухала аргууд, зураглалай янзунууд, зохёолой темэ, идея, гол удха, уран зохёолой геройнууд, сюжет г.м. литературна теориһоо ойлгосонуудые;
- байгуулгын (композициин) шухала онсо янзунуудые, хэлэнэй зураглан тодорхойлохо арга хэрэгсэлнүүдые;
- программын эрилтын ёһоор сээжэлдэнэн шүлэгүүдые, эпическэ зохёолой хэнэгүүдые;
- литературна зан абари (характер), литературна тип, романтизм, реализм гэнэн ойлгосонуудай шухала шэнжэнүүдые г. м.

Нурагшад иимэ юумэнүүдые **хэжэ шадаха ёһотой:**

- уран зохёолшын зохёол соогоо бэшэнэн уран зураглалые хөөрөжэ;
- уран зохёолшын зураглаһан зурагы ухаан бодолдоо, сэдхэлдээ бии болгожо;
- үзэжэ байһан зохёолой гол шухала (эпизодуудые), үйлэдэгшэ нюурай хэлэнэн үгэ, хэрэг г.м. бусад олон юрын үйлэнүүдхэ илгажа;
- зохёол соохи үйлэнүүдэй болоһон шалтагание, сагы, тэрэнэй хойшолонгы элирүүлжэ;
- үзэжэ байһан зохёолой хэлэнэй уран аргуудые, байгаалиин зураглалнуудые текст сооһоо илгажа;

- зохёолой идейнэ болоод уран найханай талые харуулалгада сюжетэй зүйлнүүдэй (үйлын хүгжэлтын эхин, үйлын уялдалга, үйлын хүгжэлтын эгээл дээдэ шата) үүргэ болон гол проблематика элирүүлжэ;

-үзэгдэжэ байһан зохёолнуудай байгуулгын (композициин) зүйлнүүдые илгажа;

- зохёолой удха задалан харуулхадаа, геройн үүргэ ба геройдо үгэһэн авторай сэгнэлтэ эли тодо болгожо;

-зохёолой геройнуудай өөр өөрын ба бултандань хабаатай шэнжэнүүдые тодорхойлон, характеристикэ үгэжэ, тэдэндэ авторай ямараар хандажа байһые элирүүлхэ зорилготойгоор геройнуудые зэргэсүүлжэ;

-уран зохёолнуудай текст лирическэ, эпическэ, драматическа жанрай байһаарнь тэдэниенъ хараадаа абажа, тодоор, уранаар уншажа;

-уран зохёолой геройнуудта характеристикэ үгэхэ сложно түсэб табижа;

-үзэжэ байһан зохоолой геройнууд тухай, тэдэндэ авторай ямараар хандажа байһые хараадаа абан, хурагша бүхэнэй, бүхы хурагшадай зэргэсүүлһэн аман гү, али бэшэмэл өөрын бодомжолготой найруулга (сочинени- рассуждени) зохёожо;

- монологическа хэлэлгэ найнаар хэрэглэжэ, өөрынгөө ханамжа ойлгосотойгоор хэлэжэ, тэрэнэ ойлгуулжа, баримталжа, хамгаалжа;

- түсэб табижа, тэрэ тоодо тезиснэ түсэб, мүн литературна - критическэ статьянуудаар конспект бэшэжэ;

- нэгэ гү, али хэдэн материалнууд дээрэ үндэһэлэн, литературна темээр элидхэл, соносхол (сообщени) гү, али реферат бэлдэжэ;

- үзэһэн зохёолоор гү, али хэдэн зохёолнуудаар проблемнэ шэнжэтэй аман ба бэшэмэл бодомжолготой сочинени (сочинени- рассуждени), тэрэ тоодо зэргэсүүлһэн характеристикэ зохёожо, мүн литературна ба публицистическэ темэнүүдээр бодомжолготой сочинени зохёожо;

-литературын асуудаонуудаар бэшэһэн хүдэлмэринүүдээр тезисүүдые ба конспектнүүдые табижа;

-бээ даагаад уншаһан номоор, хараһан кинофильмүүдээр, теледамжуулгануудаар, зүжэгүүдээр, уран зурагуудаар, шагнаһан хүгжэмөөр рецензи гү, али ханамжа бэшэжэ;

- уншаһан номой справочна аппарат, мүн литературна терминүүдтэй словарь, шэнэ толинуудые хэрэглэжэ г.м.

Мүнөө үедэ шабинарай бэе махабад бэхижүүлхэ, элүүр энхые сахиха тухай асуудал гол асуудал болоод байна. Тиимэһээ энэ хуралсалай программаар үзэгдэхэ материал үхибүүдэй ухаан бодол болон наһандань таарамжатайгаар зохёогдонхой.

Багша творческо хандажа, хурагшадайнгаа наһа, бэлэдхэл, мэдэсэ, шадабари хараадаа абан ажаллаха ёһотой. Сээжэлдэхэ зохёолнууд класс бүхэндэ багшын үзэмжөөр үгтэхэ гэжэ хараалагдана.

Тус ажалай программа тематическа, социально- историческа, хронологическа, историко-литературна, теоретико – литературна принципүүдые баримталжа байгуулагдаа.

Буряад литератураар хурагшадай мэдэсэ, шадабари, дүршэл сэгнэхэ эрилтэ

Программын эрилтын ёһоор хурагшадай ямар мэдэсэ, шадабари, дүршэлтэй болоһые, буряад литрратураар хэр зэргэ бэлэдхэлтэй байһаниие зүбөөр элирүүлхэ, шалгаха гол зорилго болоно. Дээрэ хэлэгдэһэн шэглэлнүүд соо табигдаһан заабари хараадаа абажа, хурагшадай мэдэсэ сэгнэхэдээ, тэдэнэй журам, үзэл бодол, мэдэрэлынъ хэр зэргэ зүбөөр бүрилдэн,

эстетическэ талаараа ямараар хүмүүжүүлэгдэжэ байнаб, уншанан уран зохёолоо зүбөөр ойлгожо, сэгнэжэ шадаха шадабаринь хэр зэргэ бүрилдэжэ байнаб гэхэн зүйлнүүдтэ анхаралаа хандуулха хэрэгтэй.

Нурагшадай шата бүхэндэ (хэшээлэй алишье үедэ) үнгэргэгдэдэг нурагшадай уншалгын үедэ, уншажа байһан зохёолой удхые зүбөөр ойлгохо, хөөрөжэ шадаха дүршэлынь хүгжөөхэ. Зохёол соо харуулагдаһан үйлэ хэрэг, үйлэдэгшэ нюурнууд, хэлэһэн үгэ, хэһэн хэрэг, зохёолой идейнэ удха болон уран найханайнь зүйлнүүдые элирүүлгэдэ уран зохёолой ямар удхатай, үүргэтэй байһыень нурагшадай ойлгожо, өөрынхээрээ сэгнэжэ шадаха дүршэл шадабариень арьбадхаха, үргэдхэхэ.

Уран зохёол шудалан үзэлгэдэ, илангаяа тэрэнэй шүүмжэлэл хэлгэдэ литературын теориин шудалха айхабтар ехэ удха шанартай. Литературын теориин удхые гүнзэгыгөөр ойлгуулха гэжэ оролдохо, гадна нурагшадай мэдэсые практическа ажалда, шудалан үзэжэ байһан уран зохёолоор (зохёолго) бэшэлгэдэ, хөөрэлгэдэ зүбөөр. Шадамараар хэрэглүүлхэ болоно. Энэ талаар литература болон искусство тухай хэлэһэн үгэ, статья нурагшадай литературна бэлэдхэлдэ тон ехэ удха шанартай.

Нурагшадые тусхай литературна бэлэдхэлтэй болгохын тула литературын теориинэ найнаар шудалуулха, гүнзэгы мэдэсэтэй болгохо шухала. Эндэ багша нурагшада мэдэсэдэ, тэрэнэй шанартань ьусгаар эрилтэ табиha уялгатай.

Нурагшад зохёолго, асуудалда харюу, реферат, тестнүүдээр хүдэлмэри болон бэшэшье бэшэмэл хүдэлмэри ямараар бэшээб, тэрээн дээрэһэнь үндэһэлжэ, тэдэнэй литератураар бэлэдхэлэй, мэдэсын, аман ба бэшэмэл хэлэлгын дүршэл шадабариин хэр зэргэ хүгжэһыень сэгнэхэ болоно. Программын эрилтын ёһоор нурагшадай литератураар бэлэдхэл, илангаяа нурагшадай аман ба бэшэмэл хэлэлгын бэлэдхэл, дүршэл. Шадабари тусхай гуримтайгаар бүрилдүүлэгдэхэ ёһотой.

Нурагшадай шадабари:

- уран зохоолшын зохоол соогоо бэшэһэн уран зураглалые хөөрэхэ;
- уран зохоолшын зураглаһан зурагые ухаан бодолдоо, сэдхэлдээ бии болгохо;
- үзэжэ байһан зохоолой гол шухала үйлэнүүдые (эпизодуудые), үйлэдэгшэ нюурай хэлэһэн үгэ, хэрэг г. м. бусад олон юрын үйлэнүүдһээ илгаха;
- зохоол соохи үйлэнүүдэй болоһон шалтаганиинэ, сагые, тэрэнэй хойшолонгые элирүүлхэ;
- үзэжэ байһан зохоолой хэлэнэй уран аргуудые, байгааалиин зураглалнуудые текст сооһоо илгаха;
- зохоолой идейнэ болоод уран найханай талые харуулалгада сюжетэй зүйлнүүдэй (үйлын хүгжэлтын эхин, үйлын уялдалга, үйлын хүгжэлтын эгээл дээдэ шата) үүргэ болон гол проблематика элирүүлхэ;
- үзэгдэжэ байһан зохоолнуудай байгуулгын (композициин) зүйлнүүдые илгаха;
- зохоолой удха задалан харуулхадаа, геройн үүргэ ба геройдо үгэһэн авторай сэгнэлтэ эли тодо болгохо;
- зохоолой геройнуудай өөр өөрын ба бултандань хабаатай шэнжэнүүдые тодорхойлон, характеристикэ үгэжэ, тэдэндэ авторай ямараар хандажа байһые элирүүлхэ зорилготойгоор геройнуудые зэргэсүүлхэ;
- уран зохоолнуудай текст лирическэ, эпическэ, драматическа жанрай байһаарнь тэдэниинэ хараадаа абажа, тодоор, уранаар уншаха;
- уран зохоолой геройнуудта характеристикэ үгэхэ сложно түсэб табиha;
- үзэжэ байһан зохоолой геройнууд тухай, тэдэндэ авторай ямараар хандажа байһые хараадаа абан, нурагша бүхэнэй, бүхы нурагшадай зэргэсүүлһэн аман гү, али бэшэмэл өөрын бодомжолготой сочинени (сочинени-рассуждени) зохоохо;

- монологическа хэлэлгэ найнаар хэрэглэжэ, өөрынгөө ханамжа ойлгосотойгоор хэлэжэ, тэрэнээ ойлгуулха, баримталха, хамгаалха;
- түсэб табижа, тэрэ тоодо тезиснэ түсэб, мүн литературна-критическэ статьянуудаар конспект бэшэхэ;
- нэгэ гү, али хэдэн материалнууд дээрэ үндэһэлэн, литературна темээр элидхэл, соносхол (сообщени) гү, али реферат бэлдэхэ;
- үзэһэн зохеолоор гү, али хэдэн зохеолнуудаар проблемнэ шэнжэтэй аман ба бэшэмэл бодомжолготой сочинени (сочинени-рассуждени), тэрэ тоодо зэргэсүүлһэн характеристикэ зохеожо, мүн литературна ба публицистическэ темэнүүдээр бодомжолготой сочинени зохоохо;
- литературы асуудалнуудаар бэшэһэн хүдэлмэринүүдээр тезисүүдые ба конспектнүүдые табиха;
- бээ даагаад уншаһан номоор, хараһан кинофильмнүүдээр, теледамжуулгануудаар, зүжэгүүдээр, уран зурагуудаар, шагнаһан хүгжэмөөр рецензии гү, али ханамжа бэшэхэ;
- уншаһан номой справочна аппарат, мүн литературна терминүүдтэй словарь, шэнэ толинуудые хэрэглэхэ.

Формы организации деятельности обучающихся:

Фронтальная, групповой (хоёр-хоёроороо), индивидуальная, коллективная (хамтын)

Формы контроля освоения обучающимися содержания курса:

1. Текущий контроль: сээжээр асуулга, бээ даагаад хүдэлмэри, тестнүүд
2. Промежуточный контроль: шалгалтын хүдэлмэри, тест

Описание места учебного предмета в учебном плане:

Базисна учебно планай түсэбөөр неделя соо 2 саг үгтэнэ, 34 неделя, жэл соо хамтадаа 68 саг.

Бэлүүлхэ болзор ба шата– 2023 - 2024 хуралсалай он, 10 класс

Программын байгуулга ба удха:

XX зуун жэлэй буряад литература соо бүтээгдэһэн уран гоё юртэмсэ

Оршол (1саг)

Уран зохёолшын уран гоё гү, али уран найханай юртэмсэ тухай олгосо. Уншагша литературна процессэй эдэбхитэй хабаадагша. Уран зохёол ба тэрэнэй тайлбарилга.

Дабталга (3 саг)

Буддын шажанай зохёолнууд «Үльгэрэй далай» (2 саг)

Буряад литературынын бии болон хүгжэлтэ (1 саг)

Творческо практикум (1 саг)

Хуряангы удхатай элидхэл.

XX зуун жэлэй 1-дэхи хахадай буряад литература (1 саг)

XX зуун жэлэй 1-дэхи хахадай буряад литературынын түүхэхээ.

Творческо практикум (1 саг)

Семинар, мини-сочинени, сочинениин түсэб ба тезис, реферат.

Намжил Гармаевич Балданогой уран найханай юртэмсэ.

"Энхэ Булад Баатар" (4 саг).

Творческо практикум (1 саг)

Литература ба оперо. Шэнжэлгын ажал.

Жамсо Тумунович Тумуновой уран найханай юртэмсэ.

"Нойrhoо һэриһэн тала" (6 саг).

Творческо практикум (1 саг)

Семинар. Дискусси. Дэлгэрэй образдо рецензи бэшэлгэ.

Хоца Намсараевич Намсараевой уран найханай юртэмсэ.

«Тайшаагай ташуур» (4 саг)

«Нойrhoо һэриһэн тала» (6 саг)

Творческо практикум (1 саг)

Семинар, элидхэл-шэнжэлгэ, реферат.

XX зуун жэлэй 2-дэхи хахадай буряад литература (1 саг)

Африкан Андреевич Бальбуровой уран найханай юртэмсэ.

«Зэдэлээтэ Зэбэнүүд» (5 саг)

Творческо практикум (1 саг)

Теоретическэ семинар, реферат.

Жамьян Балданович Балданжабоной уран найханай юртэмсэ. «Сэнхир хаданууд» (5 саг)

Творческо практикум (1 саг)

Реферат, семинар-диспут.

Чимит Цыдендамбаевич Цыдендамбаевой уран найханай юртэмсэ.

«Холо ойрын түрэлнүүд» (5 саг)

Творческо практикум (1 саг)

Сочинени-бодомжолго, ролёор үнгэргэгдэхэ дискусси.

Дамба Зодбич Жалсараевой уран найханай юртэмсэ.

«Газар дэлхэйн дуунууд» (3 саг)

Творческо практикум (1 саг)

Поэтическэ текст тайлбарилга.

Николай Гармаевич Дамдиновой уран найханай юртэмсэ.

Мүшэтэ харгы» (3 саг)

«Шэлдэй зангийн дуун» (3 саг)

Творческо практикум (1 саг)

Шүлэг ба сонет зохёолго.

Дондок Аюшеевич Улзытуевай уран найханай юртэмсэ.

«Ая ганга» (1 саг), «Шоно – Баатарай дуун» (1 саг)

Буряад романай уран найханай юртэмсэ (1 саг)

Буряад шүлэглэмэл зохёолнуудай хүгжэлтэ (2 саг)

Буряад шүлэгүүдэй абдарһаа.

Буряад зүжэглэмэл зохёолнуудай хүгжэлтэ» (1 саг)

Уншагшатай конференци (1саг)

Буряад литератураар сэдэбүүдые үзэхэ түсэблэлгэ (68 ч)

№	Сэдэб	Саг	Һара, үдэр	
			түсэб өөр	үнгэр гэгдэ һэн
	ХХ зуун жэлэй буряад литература соо бүтээгдэһэн уран гоё юртэмсэ			
1	Оршол (1саг) Уран зохёолшын уран гоё гү, али уран найханай юртэмсэ тухай олгосо. Уншагша литературна процессэй эдэбхитэй хабаадагша. Уран зохёол ба тэрэнэй тайлбарилга.	1ч		
	Дабталга	3ч		
2,3	Буддын шажанай зохёолнууд «Үльгэрэй далай»	2ч		
4	Буряад литературы бии болон хүгжэлтэ	1ч		
5	Творческо практикум. Хуряангы удхатай элидхэл.	1ч		
6	ХХ зуун жэлэй 1-дэхи хахадай буряад литература. ХХ зуун жэлэй 1-дэхи хахадай буряад литературы түүхэһээ.	1ч		
7	Творческо практикум. Семинар, мини-сочинени, сочинениин түсэб ба тезис, реферат.	1ч		
8-11	Намжил Гармаевич Балданогой уран найханай юртэмсэ. "Энхэ Булад Баатар"	4ч		
12-15	Намжил Гармаевич Балданогой уран найханай юртэмсэ. "Энхэ Булад Баатар"	4ч		
16	Творческо практикум. Литература ба оперо. Шэнжэлгын ажал.	1ч		
17-22	Жамсо Тумунович Тумуновой уран найханай юртэмсэ. "Нойrhoо һэриһэн тала"	6ч		
22	Творческо практикум Семинар. Дискусси. Дэлгэрэй образдо рецензи бэшэлгэ.	1ч		
23-26	Хоца Намсараевич Намсараевай уран найханай юртэмсэ. «Тайшаагай ташуур»	4ч		
27-32	«Нойrhoо һэриһэн тала»	6ч		
33	Творческо практикум. Семинар, элидхэл-шэнжэлгэ, реферат.	1ч		
34	ХХ зуун жэлэй 2-дэхи хахадай буряад литература	1ч		
35-39	Африкан Андреевич Бальбуровой уран найханай юртэмсэ. «Зэдэлээтэ Зэбэнүүд»	5ч		
40	Творческо практикум. Теоретическэ семинар, реферат.	1ч		
41-45	Жамьян Балданович Балданжабоной уран найханай юртэмсэ. «Сэнхир хаданууд»	5ч		
46	Творческо практикум. Реферат, семинар-диспут.	1ч		
47-51	Чимит Цыдендамбаевич Цыдендамбаевай уран найханай юртэмсэ. «Холо ойрын түрэлнүүд»	5ч		
52	Творческо практикум. Сочинени-бодомжолго, ролёор үнгэргэгдэхэ дискусси.	1ч		
53-55	Дамба Зодбич Жалсараевай уран найханай юртэмсэ.	3ч		

	«Газар дэлхэйн дуунууд»			
56	Творческо практикум. Поэтическэ текст тайлбарилга.	1ч		
57-58	Николай Гармаевич Дамдиновой уран найханай юртэмсэ. Мүшэтэ харгы»	2ч		
59-60	«Шэлдэй зангийн дуун»	2ч		
61	Творческо практикум. Шүлэг ба сонет зохёолго.	1ч		
62	Дондок Аюшеевич Улзытуевой уран найханай юртэмсэ. «Ая ганга»	1ч		
63	«Шоно – Баатарай дуун»	1ч		
64	Буряад романай уран найханай юртэмсэ	1ч		
65,66	Буряад шүлэглэмэл зохёолнуудай хүгжэлтэ Буряад шүлэгүүдэй абдарһаа.	2ч		
67	Буряад зүжэглэмэл зохёолнуудай хүгжэлтэ»	1ч		
68	Уншагшадай конференци	1ч		
	Бүхьдөө	68		

Перечень учебно-методического обеспечения:

1. Л.Ц.Халхарова, Т.Б.Будаева Хрестомати «Буряад литература» 1-2дохи хуби, һуралсалай ном Улаан-Удэ, «Бэлиг» 2020он;
2. Бурятская литература » Учебник. Хрестомати 9 класс (С.А.Ошорова., Д.Б.Цыденов., Улаан-Удэ., Бэлиг 2020г.
3. С.А. Ошорова,Д.Б. Цыденов «Буряад литература» Һуралсалай ном – хрестоматии 1-2-дохи хубинууд, Улан-Удэ, ГБУ РЦ «Бэлиг»
4. Б.Д. Цыренов, Б.К. Ширапов, Б.Б. Шойнжонов «Һурагшадай заатагуй мэдэхэ үгэнүүдэй нөөсэ», ГБУ РЦ «Бэлиг», 2016 он.
5. Л.Ц. Халхарова. XX зуун жэлэй эхин үеын буряад уран зохеол: хрестомати – Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2009 он
5. С.Г. Осорова. «Мүнөө үеын буряад уран зохеол» (XX зуун жэлэй һүүл – XXI зуун жэлэй эхин). Хрестомати. – Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2010 он.
7. Бадмацыренова Ц.Б. «Буряад арадай хүүгэдэй аман зохеол». – Улаан -Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2008 он.
8. Г.С. Санжадаева. Тоонто нютаг: Книга для учащихся 9-11 классов русских школ. – Улан-Удэ: Издательство «Бэлиг», 2007 он.
9. Доржиев С.Д. «Эмнин байгаа мүшэмнай», рассказы. – Улан-Удэ 2010 он.
- 10.Дампилова Х.Д. Буряад литератураар тестнүүд. 2-дохи хэблэл – Улаан -Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2003 он.
11. Алагуева В.П. Буряадууд тухай алтан ном. – Улаан -Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2008 он.
12. Балданмаксарова Е.Е. Примерная программа по бурятской литературе на основе принципа «диалога культур» для общеобразовательных учреждений с двуязычной образовательной средой. – Улан-Удэ: «Бэлиг», 2009 он.
- 13.«Мүнгэн дуһалнууд» 9-11 классууд «Электронная книга бурятской литературы».
14. «Мүнгэн дуһалнууд» 7-8 классууд «Электронная книга бурятской литературы».
15. «Мүнгэн дуһалнууд» 5-6 классууд «Электронная книга бурятской литературы»

Приложение.

Контрольно-измерительные материалы:

Мүнөөнэй сагай хубилалтануудые хуу ойлгожо байһан үбгэжөөл:

-Зай, тиигээд... тиихэл болоо гүбши даа, - гэжэ уруу дуруугаар дуугархаһаа ондоо юумэ хэлэжэ шадаагүй һэн.

Үглөө үглөөгүүрынь үндэр наһатай үбгэжөөл орой бодобо. Наһан ябантошоо, үни холо үрзэгэрхэн хүбүүн ябахадаал иигэжэ нойртоо диилдэгшэ һэн. Үбгэн таягаа тулаһаар газашаа гараба. Тээд тэрэ гэшхүүр дээрээ зог татан байшаба. Хари, муу бэшэ, һайн лэ хүбүүн хүл дээрээ үндыгөө һэн. Юуб гэхэдэ, үбгэ эсэгэтэйгээ сугтаа бодхоһон, мүнөө боробтор хара болошоһон хуушан сэргэн абташа хаягдаагүй, хуушан һууридаа байба. Үшөө саашань адаглажа харахадань, хүбүүнэйнь хүбүүн, арбаад гаран наһатай аша хүбүүхэниинь, самсынгаа хормойдо шулуу суглуулжа асараад, сэргын хажууда хаяжа байба. (225 үгэ)

2. Найруулга

- «Илалта шэрээлсэһэн уран зохёолшод»;
 - «Хэншье, юуншье мартагдахагүй»;
 - «Илалта шэрээлсэһэн эжынэрнүүд»;
 - «Агуухэ дайн – минии гэр бүлын хуби заяанда»
- «Багшашни хэн бэ?»

1. Даши-Рабдан Батожабайн творческо ажал.
2. «Багшашни хэн бэ?» гэжэ юундэ нэрэтэйб?
3. Шинии багшашни хэн бэ?

2. Толи

Мэргэжэл –	болбосорол -
Аян –	балшар -
Түгэсхөө -	баатарлиг -
Шагнагдаа –	домог -
Шэмэглэл –	гаршаг -
Габьяа -	һургаал –

3. Буряд орон

«Минии түрэл нютаг – Буряд орон» найруулга бэшэгты.

1. Изложени

Алтан сэргэ.

Саг сагтаа... Дайнай урдахана бодхоогдоһон урсахан гэр хажуу тээшээ түригдэжэ, һууридань томо гэгшын байшан баригдаба. Гэрэйнэ эзэнэй ан-бун гэжэ амгалан ажаһуужа, арюун сэбэр байдалай газар досоогуур үзэгдөөшье һаань, сэргэ зарим сагтаа уйдхар гунигта абтадаг болобо. Али магад, өөрөө хуушарантажа, үбгэржэ үмхиржэ захалба гү? Хара хирээнүүдэй хагалалдаха, гал могойнуудай галзуурха сагуудай газар дээгүүр үсөөн үзэгдэдэг болоошье һаань, монгол туургата арад зоной хүр хүлдэнь болохо морин эрдэни мартагдажа, энэ урсахан гэр мэтэ хажуу тээшээ түригдэжэ эхилбэ гү?

Үйлсэ гудамжаар хүнхинүүр дуутай, хүсэ шадалтай түмэр моридой харайлдажа эхилхэдэ, алдар суута агта моридой жолоо тогтоожо абахань Алтан сэргэдэ тон хомор болошобо.

Нэгэтэ буурал толгойтой боложо, үбгэржэ бүгтынэн эсэгэдээ өөрөө эсэгэ болошоһон хүбүүниинь иигэжэ хандаба:

-Аба, энэ танай үбгэ эсэгэтээ сугтаа бодхоһон сэргэ машинага газаргаа табихадамни һаалта хэнэ, абажа хаяхамни гү?